

32003R1228

L 176/1

EUROPOS SĄJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

2003 7 15

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 1228/2003**2003 m. birželio 26 d.****dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

(1) 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁴⁾ buvo svarbus žingsnis baigiant kurti elektros energijos vidaus rinką.

(2) Savo 2000 m. kovo 23 ir 24 d. posėdyje Lisabonoje Europos Vadovų Taryba pakvietė skubiai imtis veiksmų, kad būtų baigta kurti vidaus rinka elektros energijos bei dujų sektoriuose ir paspartinant šių sektorių liberalizavimą, kad būtų sukurta pilnai veikianti šių sričių vidaus rinka.

(3) Tikros elektros energijos vidaus rinkos kūrimą reikėtų skatinti intensyvinant prekybą elektros energija, kas šiuo metu yra per mažai išvystyta lyginant su kitais ekonomikos sektoriais.

(4) Atsižvelgiant į efektyviai veikiančių tinklo operatorių iš struktūriškai palyginamų sričių palyginimą ir papildant Direktyvos 96/92/EB nuostatas, reikia įdiegti sąžiningas, rentabilias, viešas ir tiesiogiai taikomas tarpvalstybinių tarifų nustatymo ir turimų tinklų sujungimo pajėgumų paskirstymo taisykles, kuriomis būtų užtikrinta veiksminga prieiga prie perdavimo sistemų tarpvalstybiniais sandoriams vykdyti.

(5) 2000 m. gegužės 30 d. Energijos taryba savo išvadose paragino Komisiją, valstybes nares ir nacionalines reguliavimo institucijas ir administracijas užtikrinti, kad būtų laiku vykdomos perkrovos valdymo priemonės ir, bendradarbiaujant su Europos perdavimo sistemos operatoriais (ETSO), sparčiai įdiegiama tvirta tarifų nustatymo sistema ilgesniam laikotarpiui, suteikianti atitinkamus pelno paskirstymo signalus rinkos dalyviams.

(6) Europos Parlamentas savo 2000 m. liepos 6 d. rezoliucijoje dėl Komisijos antrosios ataskaitos apie elektros energijos rinkų liberalizavimo būklę, paragino sudaryti tokias tinklų naudojimo valstybėse narėse sąlygas, kurios nevaržytų tarptautinės prekybos elektros energija, ir paragino Komisiją pateikti specialius pasiūlymus, skirtus įveikti visas esamas kliūtis prekybai Bendrijos viduje.

(7) Svarbu, kad Europos elektros energijos sistemos dalį sudarančios trečiosios šalys laikytųsi šiame reglamente nustatytų taisyklių ir pagal šį reglamentą patvirtintų gairių, kad pagerėtų vidaus rinkos veikimo efektyvumas.

(8) Šis reglamentas turi nustatyti pagrindinius tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo principus, numatydamas, kad turi būti patvirtintos gairės, išsamiai išaiškinančios kitus reikiamus principus ir metodiką, kad būtų greitai pritaikyta prie pasikeitusių aplinkybių.

⁽¹⁾ OL C 240 E, 2001 8 28, p. 72 ir OL C 227 E, 2002 9 24, p. 440.⁽²⁾ OL C 36, 2002 2 8, p. 10.⁽³⁾ 2002 m. kovo 13 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 47 E, 2003 2 27, p. 379), 2003 m. vasario 3 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 50 E, 2003 3 4, p. 1) ir 2003 m. birželio 4 d. Europos Parlamento sprendimas (dar nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje).⁽⁴⁾ OL L 27, 1997 1 30, p. 20.

- (9) Atviroje, konkurencingoje rinkoje perdavimo sistemų operatorių išlaidas, patirtas dėl tarpvalstybinių elektros energijos srautų priėmimo savo tinkluose, turi kompensuoti perdavimo sistemų, iš kurių tie srautai ateina, ir sistemų, kuriose jie baigiasi, operatoriai.
- (10) Į išmokas ir pajamas, gautas atliekant perdavimo sistemų operatorių tarpusavio kompensavimą reikia atsižvelgti nustatant nacionalinio tinklo tarifus.
- (11) Faktinė mokėtina suma už tarpvalstybinę prieigą prie sistemos gali žymiai skirtis, priklausomai nuo dalyvaujančių perdavimo sistemos operatorių ir nuo valstybėse narėse taikomų tarifų nustatymo sistemų skirtumų. Todėl, siekiant išvengti prekybos iškraipymo, būtinas tam tikras suderinimo lygis.
- (12) Reikėtų tinkamos ilgalaikių vietos nustatymo signalų sistemos, paremtos principu, kad tinklo prieigos mokesčių lygis turėtų atspindėti atitinkamo regiono gamybos ir suvartojimo balansą, remiantis tinklo prieigos mokesčių gamintojams ir (arba) vartotojams diferenciacija.
- (13) Netikslinga taikyti tarifų, susijusių su atstumu arba, kai yra atitinkami vietos nustatymo signalai, specialaus tarifo, kurį turi mokėti tik eksportuotojai ar importuotojai papildomai prie bendrojo prieigos prie nacionalinio tinklo mokesčio.
- (14) Efektyvios konkurencijos vidaus rinkoje išankstinė sąlyga yra nediskriminaciniai ir skaidrūs mokesčiai už naudojimąsi tinklu, įskaitant perdavimo sistemos jungiamąsias linijas. Šios linijos turi būti naudojamos visu jų pajėgumu, laikantis saugaus tinklų veikimo saugos standartų.
- (15) Svarbu vengti konkurencijos iškraipymo, atsirandančio dėl valstybių narių perdavimo sistemų operatorių naudojamų skirtingų saugos, veikimo ir planavimo standartų. Be to, rinkos dalyviams turėtų būti atskleisti turimi perdavimo pajėgumai ir jiems įtakos turintys saugos, veikimo bei planavimo standartai.
- (16) Turi būti už perkrovos valdymo procedūras gaunamų pajamų naudojimo taisyklės, nebent dėl susijusios jungiamosios linijos specifinio pobūdžio būtų pateisinama išimtis iš šių taisyklių.
- (17) Turėtų būti įmanoma spręsti perkrovos problemas įvairiais būdais, jei taikant juos perdavimo sistemos operatoriams ir rinkos dalyviams pateikiami teisingi ekonominiai signalai, paremti rinkos mechanizmais.
- (18) Tam, kad būtų užtikrintas sklandus vidaus rinkos veikimas, reikia numatyti nuostatas dėl tvarkos, pagal kurią būti priimami sprendimai ir gairės dėl, pvz., Komisijos atliekamo tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo, tam tikrais atvejais užtikrinant valstybių narių reguliavimo institucijų įtraukimą į šį procesą per jų europinę asociaciją. Reguliavimo institucijoms ir kitoms atitinkamoms valstybių narių institucijoms tenka svarbus vaidmuo padedant tinkamam elektros energijos vidaus rinkos veikimui.
- (19) Iš valstybių narių ir kompetentingų nacionalinių institucijų reikėtų reikalauti teikti Komisijai atitinkamą informaciją. Komisija tokią informaciją turi naudoti konfidencialiai. Jei būtina, Komisija turi turėti galimybę pareikalauti atitinkamos informacijos tiesiai iš susijusių įmonių, kai apie tai pranešama kompetentingoms nacionalinėms institucijoms.
- (20) Nacionalinės reguliavimo institucijos turi užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų taisyklių ir šiuo reglamentu remiantis patvirtintų gairių.
- (21) Valstybės narės turi nustatyti taisykles dėl nuobaudų, taikomų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Tokios nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.
- (22) Kadangi siūlomų veiksmų – sudaryti suderintą tarpvalstybinių mainų elektros energija sistemą – tikslo negali pasiekti valstybės narės ir dėl veiksmų masto bei poveikio jis geriau pasiekiamas Bendrijos mastu, Bendrija gali patvirtinti priemones laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo. Laikantis tame straipsnyje nustatyto proporcingumo principo, šis reglamentas nenumato daugiau nei reikia šiam tikslui pasiekti.
- (23) Šiam reglamentui įgyvendinti būtinos priemonės turi būti priimtose laikantis 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽¹⁾,

(¹) OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šio reglamento tikslas – nustatyti sąžiningas tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisykles, taip pagerinant konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų savitumus. Tai liečia tarpvalstybinio elektros energijos srauto kompensavimo mechanizmo ir suderintų tarpvalstybinio perdavimo mokesčių principų nustatymą bei turimų nacionalinių perdavimo sistemų jungiamųjų linijų pajėgumų paskirstymą.

2 straipsnis

Sąvokos

1. Šiame reglamente taikomos 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 96/92/EB⁽¹⁾ 2 straipsnyje pateiktos sąvokos, išskyrus sąvoką „jungiamoji linija“, kuri pakeičiama taip:

„jungiamoji linija“ – tai perdavimo linija, kuri kerta sieną tarp valstybių narių ir sujungia jų nacionalines perdavimo sistemas.

2. Taip pat taikomos šios sąvokos:

a) „reguliavimo institucijos“ tai Direktyvos 2003/54/EB 23 straipsnio 1 dalyje nurodytos reguliavimo institucijos;

b) „tarpvalstybinis srautas“ tai fizinis elektros energijos srautas valstybės narės perdavimo tinkle, atsirandantis dėl gamintojų ir (arba) vartotojų veiklos už tokios valstybės narės ribų poveikio jos perdavimo tinklui. Jei dviejų ar daugiau valstybių narių perdavimo tinklai visa apimtimi ar iš dalies sudaro vieno valdymo bloko dalį, tik dėl 3 straipsnyje nurodyto tarpinio perdavimo sistemos operatoriaus (TSO) kompensavimo mechanizmo visas valdymo blokas laikomas sudarančiu vienos iš atitinkamų valstybių narių perdavimo tinklo dalį, kad srautai valdymo blokuose nebūtų laikomi tarpvalstybiniais srautais, už kuriuos turėtų būti pagal 3 straipsnį mokamos kompensacijos. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos gali nuspręsti, kuri iš atitinkamų valstybių narių turi būti ta, kurios visas valdymo blokas turi būti laikomas sudarantis dalį;

c) „perkrova“ tai situacija, kai jungiamoji linija, jungianti nacionalinius perdavimo tinklus negali priimti visų fizinių srautų, atsirandančių dėl rinkos dalyvių reikalaujamos tarptautinės prekybos, nes trūksta atitinkamų jungiamųjų linijų pajėgumų ir (arba) nacionalinių perdavimo sistemų;

d) elektros energijos „deklaruojamas eksportas“ tai elektros energijos išsiuntimas į vieną valstybę narę pagal susitarimo sąlygą, kad kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje tuo pat metu vyks atitinkamas priėmimas („deklaruojamas importas“);

e) elektros energijos „deklaruojamas tranzitas“ tai situacija, kai vyksta elektros energijos „deklaruojamas eksportas“, kai nurodytame operacijos kelyje yra šalis, kurioje nevyks nei elektros energijos išsiuntimas, nei sinchroninis priėmimas;

f) elektros energijos „deklaruojamas importas“ tai elektros energijos priėmimas valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, vykstantis vienus metu su elektros energijos išsiuntimu („deklarujamam eksportui“) kitoje valstybėje narėje;

g) „nauja jungiamoji linija“ tai jungiamoji linija, kuri nėra užbaigta šio reglamento įsigaliojimo datą.

3 straipsnis

Tarpinio perdavimo sistemos operatoriaus kompensavimo mechanizmas

1. Perdavimo sistemų operatoriai gauna kompensaciją už išlaidas, patirtas priimant tarpvalstybinius elektros energijos srautus savo tinkluose.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytą kompensaciją moka nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose jie baigiasi, operatoriai.

3. Kompensacijos mokamos reguliariai už tam tikrą praėjusį laikotarpį. Kai reikia nurodyti faktines išlaidas, atliekami sumokėtos kompensacijos *ex post* pataisymai.

Pirmasis laikotarpis, už kurį mokamos kompensacijos, nustatomas 8 straipsnyje nurodytose gairėse.

4. Komisija 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka nustato mokėtinų kompensacijų dydžius.

5. Priimamų tarpvalstybinių srautų ir nustatytų kaip atsirandantys ir (arba) pasibaigiantys nacionalinėse perdavimo sistemose tarpvalstybinių srautų dydis nustatomas pagal elektros energijos fizinius srautus, faktiškai išmatuotus per tam tikrą laikotarpį.

⁽¹⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

6. Išlaidos, patirtos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo, nustatomos remiantis numatomomis ilgalaikėmis vidutinėmis augančiomis išlaidomis, atsižvelgiant į nuostolius, investicijas į naują infrastruktūrą ir atitinkamą turimos infrastruktūros išlaidų dalį, kiek ta infrastruktūra naudojama tarpvalstybiniais srautams perduoti, ypač atsižvelgiant poreikį užtikrinti tiekimo saugumą. Nustatant patirtas išlaidas taikoma pripažinta standartinė išlaidų apskaičiavimo metodika. Gaunama kompensacija sumažinama atsižvelgiant į naudą, kurią tinklas gauna priimdamas tarptautinius srautus.

4 straipsnis

Prieigos prie tinklų mokesčiai

1. Tinklo operatorių taikomi prieigos prie tinklų mokesčiai turi būti skaidrūs, turi būti atsižvelgiama į tinklo saugumo poreikį ir tokie mokesčiai turi atitikti faktines patirtas išlaidas, kiek jos atitinka veiksmingo ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus išlaidas, ir taikomi nediskriminuojant. Mokesčiai neturi būti siejami su atstumu.

2. Gamintojai ir vartotojai („apkrova“) gali būti apmokestinami už prieigą prie tinklo. Gamintojams tenkanti bendros tinklo mokesčių sumos dalis, atsižvelgiant į poreikį suteikti tinkamus ir efektyvius vietos nustatymo signalus, turi būti mažesnė už vartotojams tenkančią dalį. Tam tikrais atvejais gamintojams ir (arba) vartotojams taikomų tarifų lygis teikia vietos nustatymo signalus Europos mastu, o jį nustatant turi būti atsižvelgta į dėl to kylančių tinklo nuostolių bei perkrovos dydį ir investicijų į infrastruktūrą dydį. Tai neturi trukdyti valstybėms narėms teikti vietos nustatymo signalų savo teritorijoje arba taikyti mechanizmą, užtikrinantį, kad vartotojų („apkrovos“) mokami prieigos mokesčiai būtų vienodi visoje jų teritorijoje.

3. Nustatant tinklo prieigos mokesčius atsižvelgiama į:

- įmokas ir pajamas, gaunamas iš tarpinio perdavimo sistemos operatoriaus kompensavimo mechanizmo,
- faktines sumokėtas ir gautas įmokas, taip pat ir numatomas būsimų laikotarpių įmokas, apytikriai apskaičiuotas pagal ankstesnius laikotarpius.

4. Jei naudojami tinkami ir efektyvūs vietos nustatymo signalai, kaip numatyta šio straipsnio 2 dalyje, prieigos prie tinklo mokesčiai gamintojams ir vartotojams taikomi neatsižvelgiant į elektros energijos paskirties ir kilmės šalį, nurodytas pridedamame komerciniame susitarime. Tai neturi įtakos mokesčiams už deklaruojamą eksportą ir importą, kylantiems dėl perkrovos valdymo, nurodyto 6 straipsnyje.

5. Atskiriems elektros energijos deklaruojamo tranzito sandoriams neturi būti taikomas joks specialus tinklo mokestis.

5 straipsnis

Informacija apie tinklų sujungimo pajėgumus

1. Perdavimo sistemų operatoriai turi sudaryti koordinavimo ir keitimosi informacija mechanizmus, kurie užtikrintų tinklų saugumą perkrovos valdymo metu.

2. Perdavimo sistemų operatorių naudojami saugos, veikimo ir planavimo standartai turi būti vieši. Skelbiamoje informacijoje turi būti nurodyta bendra viso perdavimo pajėgumo ir perdavimo patikimumo ribos apskaičiavimo schema, paremta elektriniais ir fiziniais tinklo ypatumais. Tokias schemas turi patvirtinti reguliavimo institucijos.

3. Perdavimo sistemų operatoriai turi paskelbti apytikrius kiekvienos dienos turimo perdavimo pajėgumo apskaičiavimus, nurodant visus jau rezervuotus perdavimo pajėgumus. Tokia informacija turi būti skelbiama nustatytais intervalais prieš perdavimo dieną ir visuomet turi apimti ateinančios savaitės ir ateinančio mėnesio apytikrius apskaičiavimus, taip pat numatomo turimų pajėgumų patikimumo kiekybinį įvertinimą.

6 straipsnis

Perkrovos valdymo bendrieji principai

1. Tinklo perkrovos problemos turi būti sprendžiamos nediskriminaciniais rinka paremtais sprendimais, teikiančiais efektyvius ekonominius signalus susijusiems rinkos dalyviams ir perdavimo sistemų operatoriams. Teikiama pirmenybė tinklo perkrovos problemų sprendimui nuo sandorių nepriklausančiais metodais, t. y. tokiais metodais, kai nereikia rinktis tarp atskirų rinkos dalyvių sutarčių.

2. Sandorių apribojimo tvarka turi būti taikoma tik būtiniausiose situacijose, kai perdavimo sistemos operatorius turi veikti operatyviai ir kai neišmanomas pakartotinis siuntimas arba prekių maišai. Bet kokia tokia tvarka turi būti taikoma nediskriminuojant.

Išskyrus *force majeure* atvejus, rinkos dalyviams, kuriems buvo skirti pajėgumai, už bet kokią apribojimą yra kompensuojama.

3. Laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, rinkos dalyviams turi būti suteikti didžiausi tinklų sujungimo ir (arba) perdavimo tinklų pajėgumai, kurie turi įtakos tarpvalstybiams srautams.

4. Rinkos dalyviai prieš pagrįstą laiką iki atitinkamo eksploatacijos laikotarpio praneša atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams, ar jie ketina naudotis paskirtais pajėgumais. Bet kokie nenaudojami pajėgumai atviru, viešu ir nediskriminaciniu būdu turi būti vėl paskirti rinkai.

5. Perdavimo sistemų operatoriai, kiek tai techniškai įmanoma, turi nukreipti bet kurio energijos srauto pajėgumų galią priešinga kryptimi per perkrautą jungiamąją liniją, kad ši linija būtų išnaudota didžiausiu jos pajėgumu. Pilnai atsižvelgiant į tinklo saugumą, niekuomet neturi būti atsisakoma perkrovą sumažinančių sandorių.

6. Bet kokios pajamos iš tinklų sujungimo paskirstymo turi būti naudojamos vienu ar daugiau iš šių tikslų:

- a) užtikrinti, kad paskirtais pajėgumais iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti;
- b) tinklo investicijoms palaikyti arba tinklų sujungimo pajėgumams padidinti;
- c) laikomos pajamomis, į kurias atsižvelgia reguliavimo institucijos, tvirtindamos tinklo tarifų apskaičiavimo metodiką ir (arba) vertindamos, ar tarifus reikia keisti.

7 straipsnis

Naujos jungiamosios linijos

1. Naujoms tiesioginėms veikiančioms jungiamosioms linijoms pateikus prašymą gali būti netaikomos šio reglamento 6 straipsnio 6 dalies ir Direktyvos 2003/54/EB 20 straipsnio ir 23 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos, jei:

- a) investavimas didina elektros energijos tiekimo konkurenciją;
- b) su investavimu susijusi rizika yra tokia, kad netaikant išimties nebūtų investuojama;
- c) jungiamoji linija turi priklausyti fiziniam arba juridiniam asmeniui, kuris yra bent savo teisiniu statusu atskirtas nuo tų sistemų, kuriose ta jungiamoji linija bus įrengta, operatorių;
- d) mokesčius sumoka tos jungiamosios linijos naudotojai;
- e) nuo dalinio rinkos atvėrimo, nurodyto Direktyvos 96/92/EB 19 straipsnyje, jokia dalis kapitalo ar jungiamosios linijos veiklos sąnaudų nėra padengta jokia mokesčių už naudojimąsi

jungiamąja linija sujungtomis perdavimo ar paskirstymo sistemomis dalimi;

- f) išimtis nedaro neigiamo poveikio konkurencijai ar efektyviam vidaus elektros energijos rinkos veikimui ir efektyviam reguliuojamos sistemos, prie kurios yra prijungta jungiamoji linija, veikimui.

2. Šio straipsnio 1 dalis išimtiniais atvejais taip pat taikoma kintamosios srovės jungiamosioms linijoms, su sąlyga, kad atitinkamo investavimo išlaidos ir rizika yra itin didelė lyginant su išlaidomis ir rizika, kuri paprastai kyla sujungiant dvi kaimynines nacionalines perdavimo sistemas kintamosios srovės jungiamąja linija.

3. Šio straipsnio 1 dalis taip pat taikoma žymiai padidėjus turimų jungiamųjų linijų pajėgumui.

- 4. a) Reguliavimo institucija atskirais atvejais gali nuspręsti taikyti 1 ir 2 dalyse nurodytą išimtį. Tačiau valstybės narės gali numatyti, kad reguliavimo institucijos atitinkamai valstybės narės institucijai pateiktų savo nuomonę dėl prašymo suteikti išimtį, kad ta institucija priimtų oficialų sprendimą. Tokia nuomonė paskelbiama kartu su sprendimu.

- b) i) Išimtis gali būti taikoma visam arba daliai naujos jungiamosios linijos arba turimos jungiamosios linijos, kurios pajėgumas žymiai padidėjo, pajėgumo.

- ii) Sprendžiant dėl išimties suteikimo, kiekvienu atveju svarstoma, ar nustatyti sąlygas dėl išimties trukmės ir nediskriminacinės prieigos prie jungiamosios linijos.

- iii) Sprendžiant dėl sąlygų pagal i ir ii papunkčius, ypač atsižvelgiama į numatomą sudaryti papildomą pajėgumą, planuojamą projekto pabaigos laiką ir nacionalines aplinkybes.

- c) Suteikdama išimtį atitinkama institucija gali patvirtinti arba nustatyti pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisykles ir (arba) mechanizmus.

- d) Sprendimas dėl išimties, kartu su galimomis b punkte nurodytomis sąlygomis, tinkamai pagrindžiamas ir paskelbiamas.

- e) Bet koks sprendimas dėl išimties, priimamas pasikonsultavus su kitomis valstybėmis narėmis arba atitinkamomis reguliavimo institucijomis.

5. Kompetentinga institucija apie sprendimą dėl išimties, kartu su visa su sprendimu susijusia informacija, nedelsdama praneša Komisijai. Ši informacija gali būti pateikta Komisijai kaip visuma, kad Komisija galėtų tinkamai motyvuoti sprendimą.

Visų pirma, turi būti pateikta tokia informacija:

- išsamios priežastys, kuriomis remdamasi reguliavimo institucija arba valstybė narė suteikė išimtį, įskaitant išimties reikalingumą pateisinančią finansinę informaciją,
- atliktą išimties suteikimo poveikio konkurencijai ir efektyviam vidaus elektros energijos rinkos veikimui analizę,
- laikotarpio ir bendro jungiamosios linijos pajėgumo dalies, kuriems išimtis suteikta, nustatymo priežastys,
- konsultacijų su valstybėmis narėmis arba atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatai.

Per du mėnesius po pranešimo gavimo dienos, Komisija gali pareikalauti, kad atitinkama reguliavimo institucija ar valstybė narė iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą suteikti išimtį. Šis dviejų mėnesių laikotarpis gali būti pratęstas dar vienam papildomam mėnesiui, jei Komisijai reikia gauti papildomos informacijos.

Jei atitinkama reguliavimo institucija ar valstybė narė neįvykdo reikalavimo per keturių savaičių laikotarpį, 13 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka priimamas galutinis sprendimas.

Komisija išlaiko komerciškai jautrios informacijos konfidencialumą.

8 straipsnis

Gairės

1. Tam tikrais atvejais Komisija 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka patvirtina ir iš dalies pakeičia gaires dėl šio straipsnio 2 ir 3 dalyse išvardintų aspektų, susijusių su tarpinio perdavimo sistemos operatoriaus kompensavimo mechanizmu, laikydamasi 3 ir 4 straipsniuose nustatytų principų. Patvirtindama tokias gaires pirmą kartą, Komisija užtikrina, kad jie vienu priemonių projektu apimtų bent 2 dalies a ir d punktuose ir 3 dalyje nurodytus aspektus.

2. Gairėse turi būti nurodyta:

- a) informacija apie tvarką, pagal kurią nustatoma, kurie perdavimo sistemos operatoriai turi kompensuoti už tarpvalstybinius srautus, įskaitant padalijimą tarp nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose jie baigiasi, operatorių, laikantis 3 straipsnio 2 dalies;
- b) informacija apie mokėjimo tvarką, kurios reikia laikytis, įskaitant pirmojo laikotarpio, už kurį turi būti mokama kompensacija, nustatymą, laikantis 3 straipsnio 3 dalies antros pastraipos;
- c) informacija apie priimamų tarptautinių srautų, už kuriuos turi būti mokama kompensacija pagal 3 straipsnį, nustatymo pagal srautų kiekį bei tipą ir tokių srautų, kaip prasidedančių ir (arba) pasibaigiančių atskirų valstybių narių perdavimo sistemoje, dydžio metodiką, laikantis 3 straipsnio 5 dalies;
- d) informacija apie išlaidų ir pelno dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo nustatymo metodiką, laikantis 3 straipsnio 6 dalies;
- e) informacija apie elektros srautų, prasidedančių arba besibaigiančių ne Europos ekonominės zonos šalyse, apdorojimą pagal kompensavimo tarp TSO mechanizmą;
- f) nacionalinių sistemų, kurios yra tarpusavyje sujungtos per nuolatinės srovės linijas, dalyvavimą, laikantis 3 straipsnio.

3. Gairėse taip pat turi būti nustatytos atitinkamos taisyklės, skirtos gamintojams ir vartotojams (apkrovai) taikomų mokesčių pagal nacionalines tarifų sistemas nustatymo pamatinių principų laipsniškam derinimui, įskaitant kompensavimo tarp TSO mechanizmo atspindėjimą nustatant nacionalinio tinklo mokesčius ir atitinkamų bei efektyvių vietos nustatymo signalų nuostatą, laikantis 4 skyriuje nustatytų principų.

Gairėse turi būti numatytos atitinkamų ir efektyvių suderintų vietos nustatymo signalų nuostatos Europos mastu.

Bet koks tokios rūšies derinimas neturi neleisti valstybėms narėms taikyti mechanizmus, užtikrinančius, kad vartotojų (apkrovos) mokami tinklo prieigos mokesčiai būtų panašūs visoje jų teritorijoje.

4. Tam tikrais atvejais Komisija 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka ir laikydamasi 5 ir 6 straipsniuose nustatytų principų iš

dalies pakeičia priede nustatytas gaires dėl jungiamųjų linijų tarp nacionalinių sistemų turimų perdavimo pajėgumų valdymo ir paskirstymo, ypač įtraukdama išsamias gaires dėl visų praktiškai taikomų pajėgumų paskirstymo metodikų ir užtikrindama, kad perkrovos valdymo mechanizmai vystytųsi su vidaus rinkos tikslais suderinamu būdu. Tam tikrais atvejais darant tokius pakeitimus nustatomos bendros tinklo naudojimo ir eksploatavimo minimalių saugos ir eksploatavimo standartų taisyklės, kaip nurodyta 5 straipsnio 2 dalyje.

Priimdama arba iš dalies keisdama gaires, Komisija užtikrina, kad jie būtų suderinti bent tokiu mastu, kiek reikia šio reglamento tikslams pasiekti, ir neapimtų daugiau nei būtina šiam tikslui.

Priimdama arba iš dalies keisdama gaires, Komisija nurodo, kokių veiksmų imtasi, kad trečiųjų šalių, kurios sudaro Europos elektros sistemos dalį, taisyklės atitiktų gaires.

9 straipsnis

Reguliavimo institucijos

Vykdydamos savo pareigas, reguliavimo institucijos užtikrina, kad būtų laikomasi šio reglamento ir pagal 8 straipsnį patvirtintų gairių. Prireikus šio reglamento tikslams pasiekti, jos bendradarbiauja tarpusavyje ir su Komisija.

10 straipsnis

Informacijos teikimas ir konfidencialumas

1. Valstybės narės ir reguliavimo institucijos, Komisijai pareikalavus, pateikia jai visą informaciją, būtiną 3 straipsnio 4 dalies ir 8 straipsnio tikslais.

Visų pirma, 3 straipsnio 4 ir 6 dalių tikslais reguliavimo institucijos reguliariai teikia informaciją apie faktines nacionalinių perdavimo sistemų operatorių išlaidas, taip pat duomenis ir visą susijusią informaciją apie fizinius srautus perdavimo sistemos operatorių tinkluose ir tinklo išlaidas.

Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, atsižvelgdama į reikalaujamos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

2. Jei valstybė narė arba atitinkama reguliavimo institucija nepateikia tokios informacijos per nustatytą terminą pagal šio

straipsnio 1 dalį, Komisija gali pareikalauti visos 3 straipsnio 4 dalies ir 8 straipsnio tikslais būtinos informacijos tiesiogiai iš atitinkamų įmonių.

Siųsdama prašymą dėl informacijos įmonei, Komisija tuo pat metu išsiunčia prašymo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje yra tos įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

3. Savo prašyme dėl informacijos Komisija nurodo jo teisinį pagrindą, terminą, per kurį ta informacija turi būti pateikta, prašymo tikslą ir 12 straipsnio 2 dalyje numatytas nuobaudas už neteisingos, neišsamios ar klaidinančios informacijos pateikimą. Komisija nustato pagrįstą terminą, atsižvelgdama į reikalaujamos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

4. Prašomą informaciją pateikia įmonių savininkai arba jų atstovai, o juridinių asmenų atveju – įstatymais arba jų įstatais įgalioti jiems atstovauti asmenys. Savo klientų vardu informaciją gali pateikti tinkamai įgalioti advokatai; tokiu atveju už pateiktą neišsamią, neteisingą ar klaidinančią informaciją pilnai atsako jų klientai.

5. Jei įmonė nepateikia reikalaujamos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia neišsamią informaciją, Komisija savo sprendimu gali pareikalauti pateikti informaciją. Sprendime turi būti nurodyta, kokios informacijos reikalaujama ir nustatyti atitinkamą terminą, per kurį ji turi būti pateikta. Jame turi būti nurodytos 12 straipsnio 2 dalyje numatytos nuobaudos. Sprendime taip pat turi būti nurodyta teisė peržiūrėti sprendimą Europos Bendrųjų Teisingumo Teisme.

Siųsdama sprendimą, Komisija tuo pat metu išsiunčia jo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje gyvena tas asmuo arba yra tos įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

6. Pagal šį reglamentą surinkta informacija naudojama tik 3 straipsnio 4 dalies ir 8 straipsnio tikslais.

Komisija neatskleidžia pagal šį reglamentą surinktos tokios informacijos, kuri, dėl jos pobūdžio, laikoma profesine paslaptimi.

11 straipsnis

Valstybių narių teisė numatyti išsamesnes priemones

Šis reglamentas nepažeidžia valstybių narių teisės išlaikyti arba nustatyti priemones, kurių nuostatos yra išsamesnės už nustatytas šiame reglamente ir 8 straipsnyje minėtose gairėse.

*12 straipsnis***Nuobaudos**

1. Nepažeidžiant šio straipsnio 2 dalies, valstybės narės nustato taisykles dėl nuobaudų, taikomų už šio reglamento nuostatų pažeidimą, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės praneša Komisijai apie tokias nuostatas ne vėliau kaip iki 2004 m. liepos 1 d. ir nedelsdamos praneša apie bet kokius vėlesnius jų pakeitimus.

2. Jei įmonės tyčia ar per aplaidumą pateikia neteisingą, neišsamią ar klaidinančią informaciją atsakydamos į pagal 10 straipsnio 3 dalį pateiktą prašymą arba nepateikia jos per terminą, nustatytą sprendimu, priimtu pagal 10 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą, Komisija savo sprendimu gali skirti įmonėms baudas, neviršijančias 1 % bendros praėjusių verslo metų apyvartos.

Nustatant baudos dydį atsižvelgiama į pirmosios pastraipos reikalavimų nesilaikymo sunkumą.

3. Pagal šio straipsnio 1 dalį numatytos nuobaudos ir pagal 2 dalį priimti sprendimai nėra baudžiamosios teisės pobūdžio.

*13 straipsnis***Komitetas**

1. Komisijai padeda Komitetas.

2. Kai daroma nuoroda į šią straipsnio dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į jo 8 straipsnio nuostatas.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje, 2003 m. birželio 26 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

P. COX

Sprendimo 1999/468/EB 5 straipsnio 6 dalyje nustatytas laikotarpis yra trys mėnesiai.

3. Kai daroma nuoroda į šią straipsnio dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 3 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į jo 8 straipsnio nuostatas.

4. Komitetas priima savo darbo tvarkos taisykles.

*14 straipsnis***Komisijos ataskaita**

Komisija prižiūri šio reglamento įgyvendinimą. Ne vėliau kaip po trejų metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos, ji pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie jį taikant igytą patirtį. Ataskaitoje pirmiausia turi būti išanalizuota, koku mastu šiuo reglamentu sėkmingai užtikrintos nediskriminacinės ir tinkamai išlaidas atspindinčios prieigos prie tinklo sąlygos tarpvalstybiniais elektros energijos mainams, siekiant suteikti vartotojams pasirinkimą gerai veikiančioje vidaus rinkoje ir užtikrinti ilgalaikį tiekimo saugumą, taip pat – kiek veiksmingai yra nustatyti vietos nustatymo signalai. Kai būtina, kartu su ataskaita pateikiami atitinkami pasiūlymai ir (arba) rekomendacijos.

*15 straipsnis***Įsigaliojimas**

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2004 m. liepos 1 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. TSOCHATZOPOULOS

PRIEDAS

Gairės dėl tinklų sujungimo tarp nacionalinių sistemų turimų perdavimo pajėgumų valdymo ir paskirstymo**Bendrosios nuostatos**

1. Valstybių narių nustatyta perkrovos valdymo metodika turi būti skirta susitvarkyti su trumpalaikėmis perkrovomis remiantis rinkos veikimu, ekonomiškai efektyviu būdu, kartu teikdama signalus ar paskatas dėl efektyvaus investavimo į tinklą ir gamybą tinkamose vietose.
2. TSO arba, tam tikrais atvejais, valstybės narės parengia nediskriminacinius ir skaidrius standartus, kurie aprašo, kuriuos perkrovos valdymo metodus ir kokiomis aplinkybėmis jie taikys. Tokie standartai, kartu su saugumo standartais aprašomi viešai prieinamuose dokumentuose.
3. Rengiant specialios perkrovos valdymo metodikos taisykles turi būti numatyta kuo mažiau skirtingų įvairių tipų tarpvalstybinių sandorių – fizinių dvišalių susitarimų arba pasiūlymų užsienyje organizuotoms rinkoms – būdų. Ribotų perdavimo pajėgumų paskirstymo būdas turi būti skaidrus. Bet kokie sandorių traktavimo skirtumai turi būti neiškreipiantys ir netrukduojantys susidaryti konkurencijai.
4. Kainos signalai, atsirandantys perkrovos valdymo sistemose, turi būti kryptingi.
5. TSO turi pateikti rinkai kuo „patikimesnius“ perdavimo pajėgumus. Pagrįsta pajėgumų dalis gali būti pateikta rinkai sumažinto patikimumo sąlygomis, tačiau rinkos dalyviai turi būti nuolatos informuojami apie tiksliai perdavimo tarpvalstybinėmis linijomis sąlygas.
6. Atsižvelgiant į faktą, kad Europos kontinentinis tinklas yra labai tankus ir kad jungiamųjų linijų naudojimas turi įtakos elektros energijos srautams mažiausiai abiejose nacionalinės sienos pusėse, nacionalinės reguliavimo institucijos turi užtikrinti, kad jokia perkrovos valdymo tvarka, kuri turi didelį poveikį elektros energijos srautams kituose tinkluose, nebūtų keičiama vienašališkai.

Ilgalaikių sutarčių statusas

1. Prioritetinės prieigos prie tinklų sujungimo pajėgumų teisės nesuteikiamos pagal tas sutartis, kurios pažeidžia EB Sutarties 81 ir 82 straipsnius.
2. Turimos ilgalaikės sutartys neigėja pirmenybės teisės jas pratęsiant.

Informacijos teikimas

1. TSO įgyvendina atitinkamus koordinavimo ir keitimosi informacija mechanizmus tinklo saugumui garantuoti.
2. TSO skelbia visą reikiamą informaciją apie bendrus tarpvalstybinio perdavimo pajėgumus. Be žiemos ir vasaros ATC verčių, keletą kartų prieš perdavimo dieną TSO skelbia kiekvienos dienos numatomus perdavimo pajėgumus. Rinkai pateikiamas tikslus apskaičiavimas bent ateinančiai savaitei ir TSO turėtų stengtis suteikti informaciją apie ateinančių mėnesį. Turi būti pateikiamas ir duomenų patikimumo aprašymas.

3. TSO paskelbia bendrą visų perdavimo pajėgumų ir perdavimo patikimumo maržos apskaičiavimo schemą, paremtą tinklo elektrine ir fizine realybe. Tokią schemą turi patvirtinti atitinkamos valstybės narės reguliavimo institucijos. Į informaciją, kurią TSO skelbia viešai prieinamuose dokumentuose, turi būti kaip jos sudėtinė dalis įtraukti saugos, veikimo ir planavimo standartai.

Perkrovos valdymo metodikos principai

1. Tinklo perkrovos klausimus geriausia spręsti nuo sandorių nepriklausančiais metodais, t. y. tokia metodais, kuriuos taikant nereikia rinktis tarp atskirų rinkos dalyvių sutarčių.
2. Atitinkami TSO kartu gali taikyti koordinuotą tarpvalstybinį pakartotinį siuntimą arba prekių mainus. Tačiau TSO išlaidos, kurias jie patiria dėl prekių mainų arba pakartotinio siuntimo, turi būti pagrįstos.
3. Sprendžiant „nuolatinės“ perkrovos problemas nedelsiant nagrinėjami galimi rinkos padalijimo ar kitų rinka paremtų mechanizmų derinių, o sprendžiant laikinos perkrovos problemas – prekių mainų privalumai. Tai yra patikimesnis perkrovos valdymo būdas.

Gairės dėl viešųjų aukcionų

1. Aukcionų sistema turi būti parengta taip, kad rinkai būtų pateikti visi turimi pajėgumai. Tai gali būti padaryta organizuojant bendrą aukcioną, kuriame pajėgumai parduodami įvairiam laikui ir su skirtingomis savybėmis (pvz., atsižvelgiant į numatomą atitinkamų turimų pajėgumų patikimumą).
2. Visi tinklų sujungimo pajėgumai turi būti siūlomi serijoje aukcionų, kurie, pvz., gali būti rengiami kasmet, kas mėnesį, kas savaitę, kas dieną arba keliskart per dieną, atsižvelgiant į atitinkamų rinkų poreikius. Kiekviename tokių aukcionų turi būti siūloma nustatyta turimų perdavimo pajėgumų dalis ir galimi pirmesniuose aukcionuose nepaskirstyti pajėgumai.
3. Viešųjų aukcionų tvarka rengiama artimai bendradarbiaujant nacionalinei reguliavimo institucijai ir atitinkamam TSO ir parengiama taip, kad kainos siūlytojai galėtų dalyvauti ir bet kokios atitinkamų šalių organizuotos rinkos (t. y. energetinių mainų) dienos sesijose.
4. Elektros energijos srautai abejomis kryptimis per perkrautas tiesiogines linijas iš esmės turi būti kompensuoti, kad būtų kuo labiau padidintas perdavimo pajėgumas perkrovos kryptimi. Tačiau srautų paskirstymo tinkluose tvarka turi atitikti saugų elektros energijos sistemos veikimą.
5. Tam, kad rinkai būtų pasiūlyta kaip galima daugiau pajėgumų, už finansinę riziką, susijusią su srautų kompensavimu, turi atsakyti šalys, dėl kurių tokia rizika susidarė.
6. Bet kokia patvirtinta aukcionų tvarka turi užtikrinti, kad rinkos dalyviams būtų siunčiami kryptingi kainos signalai. Perdavimas linijomis dominuojančiai elektros energijos srauto kryptiai priešinga linkme sumažina perkrovą, todėl sudaro papildomų perdavimo per perkrautą tiesioginę liniją pajėgumų.
7. Siekdamas nerizikuoti sudaryti arba padidinti problemų, susijusių su bet kokia rinkos dalyvio (-ių) dominuojančia padėtimi, kompetentingos reguliavimo institucijos, planuodamos bet kokių aukciono mechanizmus, turi rimtai apsvarstyti galimybę nustatyti ribinį pajėgumų kiekį, kurį gali nupirkti, turėti arba naudoti vienas rinkos dalyvis.
8. Siekiant paskatinti kurti greitai realizuojamų prekių rinkas, aukcione nupirktais pajėgumais gali būti laisvai prekiaujama, kol TSO praneša, kad nupirkti pajėgumai bus naudojami.